Krzysztof Biernacki
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KONSEKWENCJE ZWOLNIENIA W PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG – WYBRANE ASPEKTY

1. Opis problemu

Zwolnienie w systemie podatkowym wiąże się z brakiem zapłaty podatku. Co do zasady jest to korzystne rozwiązanie dla podatników, które zmniejsza ich obciążenia publicznoprawne. Wyjątkiem jest podatek od towarów i usług (dalej jako VAT), w którym zwolnienie może ostatecznie prowadzić do wzrostu ostatecznej kwoty podatku do zapłaty.

Autor analizuje w niniejszym artykule konsekwencje zwolnienia w podatku VAT na podstawie obowiązujących w Polsce przepisów. Jednocześnie stara się wskazać pożądane kierunki zmian w zakresie zwolnień podatkowych, uwzględniając najnowsze badania dotyczące podatku VAT, prowadzone przez grupę roboczą przy Komisji Europejskiej.

Obecnie wyróżnić można zwolnienia podmiotowe oraz przedmiotowe. Stąd też niniejsze opracowanie podzielono na trzy części. W pierwszej opisano ogólne konsekwencje zwolnień przy rozliczeniu podatku. Druga i trzecia część odnosi się odpowiednio do konsekwencji zwolnień podmiotowych oraz przedmiotowych. W części trzeciej analiza opiera się na transakcjach obejmujących świadczenie usług finansowych związanych z udzielaniem kredytów i pożyczek, w odniesieniu do których zaproponowano, alternatywną do obecnie obowiązującej, metodę ich opodatkowania. Zarówno konsekwencje zwolnienia podmiotowego, jak i przedmiotowego, oparto na stosownych kalkulacjach finansowych.

Ostatecznie zaprezentowane rozważania stanowią podstawę do przedstawienia wniosków zarówno dla podatników, jak i ustawodawcy, w zakresie pożądanych (*de lege ferenda*) zmian w zakresie obowiązujących przepisów.

2. Finansowe konsekwencje zwolnienia

Podatek VAT zaliczyć należy do grupy podatków obrotowych. Wśród nich wyróżnia się podatki obrotowe brutto oraz podatki obrotowe netto. Kryterium podziału opiera się na metodzie naliczenia podatku przy określonych fazach obrotu towarem lub usługą. Tabela 1 prezentuje naliczenie podatku obrotowego w wersji brutto dla pięciu faz obrotu.

Tabela 1. Kalkulacja podatku obrotowego brutto

(1)	(2)	(3)	(4)	(7)
Faza obrotu	**Cena zakupu**	**Wartość dodana w fazie**	**Cena brutto (wraz z podatkiem wg stawki 10%)**	**Podatek do zapłaty**
I faza Podatnik A	100	100	110	10
II faza Podatnik B	110	100	210 + 10% = 231	21
III faza Podatnik C	231	100	331 + 10% = 364,1	33,1
IV faza Podatnik D	364,1	50	414,1 + 10% = 455,5	41,4
V faza Podatnik E	455,55	50	505,55 + 10% = 556,05	50,5
		400		156

Źródło: opracowanie własne.

Istotą podatku obrotowego brutto jest naliczenie podatku w każdej fazie obrotu od ostatecznej ceny, po której podatnik sprzedaje towar lub usługę kolejnemu odbiorcy. Jest to zatem naliczenie podatku od kwoty brutto (stąd nazwa), na którą składa się zarówno kwota nabycia towaru lub usługi, jak i wartość dodana w danej fazie obrotu. Dodatkowo podstawą naliczania ceny sprzedaży, począwszy od fazy drugiej, jest również uprzednio naliczony podatek. Przyjąć zatem należy, iż dochodzi do naliczania „podatku od podatku", co określane jest mianem kaskady podatkowej (Mastalski 2000). Prowadzi to w konsekwencji do wpływu metody opodatkowania i liczby faz obrotu danym towarem lub usługą na ostateczną cenę. Przy tym kwota podatku ostatecznie zapłacona we wszystkich fazach obrotu nie jest powiązana z sumą wartości dodanej. O ile wartość dodana w sumie wynosi 400 [j], o tyle ostatecznie zapłacona kwota podatku równa się 156 [j]. Daje to efektywną stawkę na poziomie 39%,liczoną od sumy wartości dodanej we wszystkich fazach obrotu.

Istnienie kaskady podatkowej niewątpliwie należy postrzegać negatywnie. Może być ona minimalizowana bądź poprzez pionową koncentrację produkcji i obrotu określonym towarem lub usługą, bądź poprzez objęcie opodatkowaniem wyłącznie jednej fazy obrotu. Obecnie w Polsce zarówno cło, jak i akcyza, są podatkami obrotowymi kalkulowanymi, metodą brutto, przy czym opodatkowana jest zawsze tylko pierwsza faza obrotu, którą jest produkcja lub import.

Alternatywą dla podatku obrotowego w wersji brutto jest podatek kalkulowany metodą netto. Przykładem takiego podatku jest w Polsce podatek od towarów i usług, który ze względu na objęcie opodatkowaniem wartości dodanej, określany jest mianem podatku od wartości dodanej (*value added tax*). Jego naliczenie dotyczy wyłącznie ceny netto, stąd też przy kalkulacji wprowadzono dwie dodatkowe wartości podatku, określane mianem podatku naliczonego oraz należnego. Pierwszy z nich jest podatkiem płaconym przez nabywcę towaru lub usługi, drugi jest podatkiem otrzymywanym przez sprzedawcę towaru lub usługi. Jako że przyjmuje się, iż podatek ten powinien być neutralny dla przedsiębiorcy, ostateczną kwotą rozliczenia jest zawsze różnica pomiędzy podatkiem należnym a naliczonym. Nadwyżka podatku należnego nad naliczonym zostaje odprowadzona na rachunek organu podatkowego, natomiast nadwyżka podatku naliczonego nad należnym powinna ulec zwrotowi do podatnika. Modelowy przykład rozliczenia podatku VAT prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Rozliczenie podatku VAT – ujęcie modelowe

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Faza obrotu	**Cena netto**	**Wartość dodana**	**Cena brutto (stawka podatku 5%)**	**Podatek naliczony**	**Podatek należny**	**Podatek do zapłaty**
I faza Podatnik A	100	100	110	-	10	10
II faza Podatnik B	200	100	220	10	20	10
III faza Podatnik C	300	100	330	20	30	10
IV faza Podatnik D	350	50	385	30	35	5
V faza Podatnik E	400	50	440	35	40	5
		400				40

Źródło: Litwińczuk 2006.

W przypadku metody netto, podatek przy sprzedaży naliczany jest zawsze od ceny netto (stąd nazwa metody), co eliminuje kaskadę podatkową. Jednocześnie możliwość odliczenia podatku zapłaconego przy nabyciu towaru lub usługi (podatku naliczonego) wprowadza neutralność podatku dla przedsiębiorcy. Cena sprzedaży dla konsumenta obejmować będzie wartość dodaną we wszystkich fazach obrotu 400 [j] oraz kwotę podatku 40 [j], która jest proporcjonalna do tej wartości.

Jak łatwo zauważyć, analizując dane zawarte w tabeli 2, dla neutralności rozliczenia podatku dla przedsiębiorcy oraz braku kaskady podatkowej niezbędne jest przy kalkulacji podatku spełnienie co najmniej dwóch warunków:

- należy zachować prawo do odliczenia przez podatnika całości kwoty podatku zapłaconego przy nabyciu towarów lub usług (podatku naliczonego);
- ostateczny nabywca towaru lub usługi musi być konsumentem, który pokryje zawartą w cenie kwotę podatku. Do chwili sprzedaży towaru lub usługi przez podatnika E zapłacona różnica kwoty podatku do organu podatkowego jest „kredytowana" przez wykazaną na fakturze wartość podatku należnego. Brak zapłaty za fakturę przez konsumenta lub któregokolwiek z podatników w pośrednich fazach obrotu prowadzić będzie do obowiązku pokrycia podatku przez podatnika we wcześniejszej fazie obrotu, który stanie się wówczas *de facto* konsumentem. Próba „przerzucenia" przez niego takiego ciężaru podatkowego na kolejnego podatnika prowadzić będzie do naliczenia podatku metodą brutto.

Krajowe przepisy o podatku VAT[1] zachowują metodę kalkulacji netto. Wyjątki zostały enumeratywnie wymienione w art. 86 oraz 88 UoVat i dotyczą poszczególnych transakcji, jak np. zakup samochodu osobowego przez przedsiębiorcę lub nabycie usług gastronomicznych lub hotelowych.

W świetle art. 86 ust. 1 UoVat, w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, podatnikowi przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego. Oznacza to *a contrario*, iż podatek naliczony nie może pomniejszać podatku związanego ze sprzedażą zwolnioną. Jest to uzasadnione tym, że sprzedaż zwolniona nie pociąga za sobą naliczenia żadnego podatku należnego. Dla podmiotów, które prowadzą zarówno sprzedaż zwolnioną, jak i opodatkowaną, ustawodawca nakazuje wyodrębnić zakupy związane z każdą z nich lub odliczać podatek naliczony proporcjonalnie (art. 90 oraz 91 UoVat).

Niemożność odliczenia podatku naliczonego przy zakupie towarów i usług związanych ze sprzedażą zwolnioną prowadzi do zaburzeń w zasadzie neutralności podatku VAT oraz częściową kaskadę podatkową. Modelowe ujęcie kalkulacji podatku VAT z uwzględnieniem zwolnienia w pośredniej fazie obrotu prezentuje tabela 3.

[1] Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (DzU nr 54, poz. 535 ze zm., dalej jako UoVat).

Tabela 3. Rozliczenie podatku VAT z uwzględnieniem zwolnienia w pośredniej fazie obrotu – ujęcie modelowe

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Faza obrotu	**Cena netto**	**Wartość dodana**	**Cena brutto (stawka podatku 10%)**	**Podatek naliczony**	**Podatek należny**	**Podatek do zapłaty**
I faza Podatnik A	100	100	110	-	10	10
II faza Podatnik B	Zwolnienie 210	100		-	10	-
III faza Podatnik C	310	100	341	-	31	31
IV faza Podatnik D	360	50	396	31	36	5
V faza Podatnik E	410	50	451	36	41	5
		400				51

Źródło: Litwińczuk 2006.

Zwolnienie drugiej fazy obrotu prowadzi do tego, że nie następuje odliczenie podatku naliczonego, a wartość podatku należnego staje się elementem ceny. Od tej wartości podatnik C w trzeciej fazie obrotu nalicza podatek należny, co w tym zakresie prowadzi do kaskady podatkowej. Ostatecznie wartość zapłaconego do organu podatkowego podatku jest wyższa niż iloczyn wartości dodanej oraz stawki podatku.

Prezentowana w tabeli 3 kalkulacja dla zwolnienia w pośredniej fazie obrotu uwypukla negatywne jej konsekwencje finansowe dla podatników. Przyjmuje się bowiem, iż zwolnienie w ostatniej fazie obrotu nie ma negatywnego wpływu na ostateczną wartość podatku. Podatnik w ostatniej fazie traktowany jest wówczas jako konsument i jego ostateczna sprzedaż zawiera w sobie wartość podatku należnego kalkulowanego metodą brutto. Dochodzi zatem do zaburzeń w kalkulacji, aczkolwiek dla jednej i ostatniej fazy obrotu nie są one istotne. Najczęściej w praktyce zwolnienie ostatniej fazy obrotu ma związek z tzw. zwolnieniem podmiotowym w podatku VAT. Zwolnienie to mylnie rozszerzane jest w literaturze na wyłączenie z opodatkowania (Wyrzykowska 2006). W dalszej części pod pojęciem zwolnienia rozumiane będzie wyłącznie zwolnienie wprowadzone przez ustawodawcę w treści UoVat.

3. Konsekwencje zwolnienia podmiotowego

Przyjmuje się, iż zwolnienie podmiotowe podatników działających w ostatniej fazie obrotu, w zakresie drobnej wytwórczości handlowo-usługowej. Polega ono bowiem na zwolnieniu z podatku całości sprzedaży podatnika, niezależnie od rodzaju wykonywanych czynności. Założenie to realizowane jest w ten sposób, że zwolniona z podatku jest kwota do określonej wartości obrotów rocznie[2].

Ponad jej wartość podatnik musi obligatoryjnie zarejestrować się jako podatnik VAT czynny i rozliczać podatek. Wskazać dodatkowo należy, że zwolnienie podmiotowe ma charakter fakultatywny. Oznacza to, że niezbędne jest określenie kryteriów, dla których opłacalne w ujęciu finansowym będzie skorzystanie przez podatników z takiego zwolnienia.

Tabela 4. Kalkulacja dochodu netto do dyspozycji podatnika przy zwolnieniu podatkowym oraz opodatkowaniu prowadzonej sprzedaży (w [j])

	Zwolnienie	Opodatkowanie			
	Cena netto = brutto	Cena netto	Cena brutto	VAT naliczony	VAT należny
Cena sprzedawanych produktów	24	20	24		
Wartość roczna sprzedaży	73 200	60 000	73 200		13 200
Wartość roczna zakupów	36 600	30 000	36 600	6 600	
Dochód do opodatkowania	36 600	30 000			
Podatek dochodowy	6 031,98	4 843,98			
Dochód netto do dyspozycji podatnika	30 560	31 765			

Źródło: opracowanie własne.

Celem określenia kryterium rozważmy następującą alternatywę. Podatnik będący przedsiębiorcą sprzedaje towar o wartości netto 20 [j]. Koszty jej nabycia wynoszą 10 [j] netto. Miesięczna sprzedaż opiewa na 250 sztuk, co daje rocznie wartość 3000 jednostek. Podatnik ma wybór: może prowadzić sprzedaż zwolnioną z podatku VAT. Wówczas kosztem podatkowym będzie dla niego cena naby-

[2] Dla 2010 r. jest to wartość sprzedaży netto w wysokości 100 000 zł, która 1.01.2011 r. wzrasta do kwoty 150 000 zł netto.

cia towaru brutto, a przychodem cena sprzedaży brutto. Od tych wartości liczony będzie podatek dochodowy według skali progresywnej obowiązującej w 2010 r. Alternatywną możliwością jest rejestracja przedsiębiorcy jako czynnego podatnika VAT. W takim przypadku przychodem dla niego będzie cena sprzedaży netto, kosztem natomiast cena netto nabywanych towarów. Stawka podatku VAT wynosi 22% przy zaokrągleniu do pełnych jednostek. Od różnicy kalkulowany będzie podatek dochodowy. Jednocześnie przedsiębiorca ten zobowiązany jest rozliczyć podatek VAT od prowadzonej sprzedaży. Stosowne kalkulacje przestawia tabela 4.

Założeniem leżącym u podstawy przeprowadzenia kalkulacji zaprezentowanych w tabeli 4 był fakt, iż przedsiębiorca nie może kształtować ceny na rynku. Cena jest dana na rynku, musi się on do niej dostosować (tzw. *price taking*). Oznacza to, iż cena sprzedaży zawsze musi utrzymywać się na poziomie 24 [j], niezależnie czy sprzedaż jest prowadzona przez podatnika zwolnionego, czy też czynnego dla podatku VAT.

Na podstawie informacji zawartych w powyższej tabeli należy wskazać, iż dochód netto do dyspozycji podatnika to kwota dochodu pomniejszona o kwotę zapłaconych podatków. Przy wyborze zwolnienia podatkiem obciążającym przychód będzie wyłącznie podatek dochodowy. W przypadku podatnika czynnego będzie to zarówno podatek dochodowy, jak też nadwyżka podatku należnego nad podatkiem naliczonym. Jak wskazuje ostatni wiersz tabeli 4, korzystniejszym rozwiązaniem jest wybór opodatkowania prowadzonej sprzedaży z możliwością odliczenia podatku naliczonego, niż zwolnienie całości obrotu. Mając na uwadze, że na wartość dochodu do opodatkowania wpływa w najwyższym stopniu udział kosztów w przychodach, symulacja relacji tych wartości zaprezentowana została w tabeli 5.

Tabela 5. Kwota dochodu netto przedsiębiorcy w zależności od udziału kosztów w przychodach prowadzonej działalności (w [j])

Udział procentowy kosztów w wartości przychodów	40%	45%	50%	55%	60%
Kwota dochodu netto w dyspozycji podatnika przy zwolnieniu (1)	36 570	33 569	30 568	27 567	24 566
Kwota dochodu netto w dyspozycji podatnika przy opodatkowaniu (2)	35 356	33 556	31 756	29 956	28 156
Różnica (2) – (1)	−1214	−13	1188	2389	3590

Źródło: opracowanie własne.

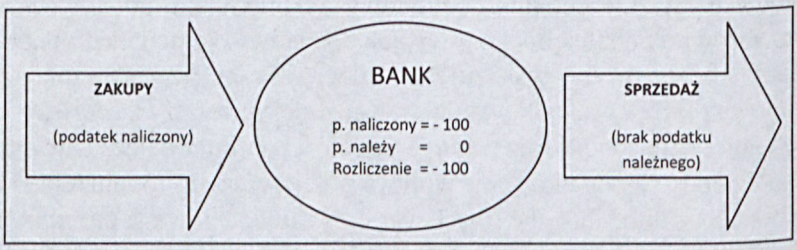
Na podstawie zaprezentowanych danych można stwierdzić, iż przy udziale kosztów w przychodach na poziomie wyższym niż ok. 46% bardziej opłacalna jest działalność opodatkowana niż zwolniona. Podkreślenia wymaga fakt, że na wartość ogólnych kosztów prowadzenia działalności wpływa nie tylko cena

nabywanych towarów lub produktów, ale również całokształt kosztów pośrednich, takich jak np. środki transportu, energia, wynajem pomieszczeń itp. W konsekwencji dla ostatecznego określenia relacji udziału kosztów w przychodach przyjąć należy sumę całokształtu wydatków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

4. Konsekwencje zwolnienia przedmiotowego

Zwolnienie przedmiotowe obejmuje określone grupy transakcji i ma charakter obligatoryjny. Obecnie dotyczy ono usług oraz dostawy towarów wymienionych w Załączniku nr 4 do UoVat. Wśród nich są m.in. usługi pośrednictwa finansowego, obejmujące udzielanie kredytów i pożyczek w ramach sektora bankowego.

Obecnie istniejące zwolnienie dla banków prowadzi do niemożności odliczenia podatku naliczonego, związanego z nabywaniem towarów i usług do prowadzenia działalności bankowej. Zasadę rozliczenia prezentuje poniższy rysunek.

Zasada rozliczenia podatku VAT przy świadczeniu usług bankowych
Źródło: H. Kuzińska, 2008.

Dla banku wartość rozliczenia w kwocie (−) 100 [j] oznacza, iż o tę wartość wzrasta suma kosztów podatkowych prowadzenia działalności gospodarczej. Innymi słowy, cena nabycia towarów i usług jest dla banku kwotą brutto, stanowiącą koszt w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym. Zwolnienie sprzedaży nie będzie dawało podstaw do odliczenia podatku naliczonego, jak to występuje przy stawce 0%.

Obligatoryjne zwolnienie sprzedaży prowadzonej przez banki stawia je w takiej samej sytuacji jak konsumentów. W związku z istnieniem tego niekorzystnego rozwiązania, w teorii zaproponowano kilka rozwiązań alternatywnych. Należą do nich (Bird i Gendron 2007):

- metoda addytywna (*addition method*), inaczej zwana metodą dodawania (Sobańska i Sieradzan 2001), gdzie podstawą kalkulacji podatku jest suma wynagrodzeń i osiągniętego zysku, stosowana częściowo w Izraelu;

- metoda oparta na *cash flow*, gdzie podstawą opodatkowania (wartością dodaną) jest dodatni przepływ netto, będący różnicą pomiędzy wydatkami a wpływami podatnika;
- metoda zmodyfikowanej zasady przeniesienia rozliczenia podatku na odbiorcę (*modified reverse-charge mechanizm*), w której opodatkowaniu podlega zmodyfikowana podstawa opodatkowania oparta na *cash flow* instytucji finansowej z przeniesieniem rozliczenia podatku na odbiorcę;
- metoda obejmująca opodatkowaniem dochód netto (*neto operating income*) stosowana w Meksyku, gdzie podstawą jest zarówno zysk netto podatnika, jak i otrzymywane prowizje i opłaty od kontrahentów z tytułu prowadzonej działalności;
- metoda zwrotu podatku, w której stosuje się dla sprzedaży usług finansowych stawkę 0% z określonymi zastrzeżeniami, stosowana w Kanadzie w prowincji Quebec oraz w ograniczonym zakresie w Nowej Zelandii;
- metoda zróżnicowanych stawek podatkowych, gdzie czynności wykonywane przez banki są kategoryzowane i obejmowane odmienną stawką podatku, jako przykład wskazać można Argentynę, gdzie metoda kalkulacji podatku opiera się na przychodzie brutto z transakcji (*gross interest' method).*

Mimo wielu koncepcji teoretycznych, praktyczna ich implementacja napotyka na istotne trudności. Po kilkunastu latach pracy grupa ekspertów przy Komisji Europejskiej odpowiedzialna za podatek VAT stwierdziła w końcowym komunikacie z jesieni 2008 r., iż dalsze prace związane z nowelizacją obecnie obowiązującej Dyrektywy nr 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej będą dotyczyły (Komunikat nr KOM/2007/0747, dostępny na stronie https://eur-lex.europa.eu):

- wprowadzenia wspólnych, zharmonizowanych pojęć pośrednictwa dla usług ubezpieczeniowych i finansowych oraz
- wprowadzenia nowych definicji zapewniających większą zgodność z przepisami rynku wewnętrznego (np. w przypadku funduszy inwestycyjnych).

Biorąc pod uwagę koszty związane z dalszym stosowaniem obecnych rozwiązań, wydaje się, że podejmowane czynności związane ze zmianą obowiązujących przepisów są niewystarczające.

Mając na uwadze powyższe, w zakresie usług finansowych związanych z udzielaniem kredytów i pożyczek przez instytucje finansowe zaproponować można alternatywne, dla obecnie obowiązującego, zwolnienie. Jest ono modyfikacją metody opodatkowania stawkami preferencyjnymi określonych kategorii transakcji. Polega na opodatkowaniu stawką minimalną (np. w wysokości 1%) udzielanych kredytów i pożyczek. Dla banku kwota podatku stanowić będzie podatek należny, natomiast dla kredytobiorców będących przedsiębiorcami będzie to podatek naliczony. Jednocześnie wszelkie płatności związane z obsługa zadłużenia, takie jak opłaty, prowizje oraz odsetki, powinny być objęte stawką podstawową (w Polsce będzie to 22%).

Do zalet opisanej koncepcji należy niewątpliwie „włączenie" banków w ogólne zasady rozliczenia podatku VAT. Stają się one bowiem płatnikiem na takich samych zasadach, jak w przypadku przedsiębiorców. Ponadto zachowana zostanie zasada przeniesienia ciężaru podatku na konsumentów. O ile bowiem przedsiębiorcy będą mogli potraktować zapłacony podatek jako podatek naliczony, o tyle dla konsumentów będzie to dodatkowy koszt kredytu.

Niewątpliwie wadą będzie wzrost kosztów kredytowania dla konsumentów. Warto jednak zastanowić się, na ile banki będą skłonne obniżyć oprocentowanie lub prowizję od udzielonego kredytu. Przyjąć należy, iż będzie to związane z elastycznością popytu na oferowane usługi, co w połączeniu z konkurencją pomiędzy ich oferentami może doprowadzić do niewielkiej zmiany kosztów takiego finansowania po stronie konsumentów. Szczegółowe kalkulacje takiego modelu przekraczają jednak zakres niniejszego opracowania.

Zakończenie

Przedstawione rozważania wskazują na istotny wpływ zwolnienia w podatku VAT na finansową opłacalność transakcji przeprowadzanych przez podatników. Przy zwolnieniu podmiotowym, mimo wprowadzonych limitów kwotowych obrotu rocznego uprawniającego do zwolnienia, parametrem rozstrzygającym o jego wyborze przez podatnika powinna być prognoza kosztów w odniesieniu do wartości przychodu. Paradoksalnie w początkowym okresie działalności gospodarczej udział wydatków stanowiących koszty podatkowe przekracza wartość przychodów, co skłaniać powinno większość podatników do wyboru opodatkowania w miejsce zwolnienia. Wyjątkiem powinny być te podmioty, które świadczą usługi na rzecz konsumentów z przeważającym udziałem pracy własnej. Niskie koszty prowadzonej działalności powinny przesądzać o jej zwolnieniu z podatku VAT.

Zwolnienie przedmiotowe, analizowane w niniejszym opracowaniu w zakresie świadczenia usług finansowych związanych z udzielaniem kredytów i pożyczek, prowadzi do konkluzji, że niezbędna jest zmiana metody opodatkowania. W świetle doświadczeń międzynarodowych, istnieje wiele rozwiązań alternatywnych, które mogą być wykorzystane w ramach harmonizacji podatku VAT na obszarze Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Dotychczasowe działania grupy roboczej ds. podatku VAT przy Komisji Europejskiej nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, co uzasadnia dalsze badania w tym zakresie. Zaproponowana w niniejszym artykule metoda opodatkowania na zasadzie preferencyjnych stawek określonych czynności może stanowić punkt wyjścia dla dalszej analizy.

Podsumowując, problematyka oddziaływania zwolnienia w podatku VAT nie stała się przedmiotem szczegółowej analizy w aspekcie jej oddziaływania na rentowność podatników objętych w szczególności obligatoryjnym zwolnieniem przed-

miotowym. Poza sferą sektora bankowego, zwolnienie przedmiotowe stosuje się również m.in. przy sprzedaży usług ubezpieczeniowych, edukacyjnych oraz zdrowotnych. Całościowo stanowią one istotny sektor gospodarki, który ze względu na zastosowaną metodę kalkulacji podatku VAT ponosi dodatkowe koszty związane z niemożnością odliczenia podatku naliczonego, co przedkłada się na wysokość oferowanych cen dla końcowych odbiorców.

Bibliografia

Bird R.M., Gendron P.-P. (2007), *The VAT in Developing and Transitional* Countries, Cambridge University Press.
Kuzińska H. (red.), (2008), *Podatkowe otoczenie przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała.
Litwińczuk H. (red.), (2006), *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.
Mastalski R. (2000), *Prawo podatkowe*, Wydawnictwo CH Beck, Warszawa.
Sobańska K., Sieradzan P. (2001), *Podatek VAT od usług finansowych*, Wydawnictwo Twigger, Warszawa.
Wyrzykowska A. (2006), *Optymalizacja VAT*, Wydawnictwo ODDK, Gdańsk.

SELECTED REMARKS CONCERNING EXEMPTION IN VAT

Summary

Exemption in Value Added Tax, contrary to other taxes, provides distortion in neutrality of this tax for entrepreneurs. Thus it should be examined carefully. There are, in Polish tax on goods and services, two form of exemption: subjective and objective. Unless the subjective exemption is optional, objective is compulsory and has deep influence on the finally prices for consumer. This article present the general consequences of exemption in VAT and, based on own calculations, tries to answer on a question, when subjective exemption may by profitable for small entrepreneurs. In the third part the article propose a new method of taxation financial services, which is the alternative for the temporary one.